

է. , , Սասնա ծռեր, , վեպի շորս նոր պատում, թրոնը ծագում են
Արևմտյան Հայաստանից: Դրանցից արժեքավոր է հանկապես Ալաշ-
կերտի Մանգասար գյուղի պատումը, մի տեղավայր, որից մինչև այժմ
պատումներ հայտնի չեն եղել հայ վիպագրությանը: Ոմաբանական
հատկանիշներով այս պատումը ևս նույնական է վեպի ավանդական
պատումներին՝ պատմվում է արձակ, մասնակի նրբալին հառվածներով,
նկատվում է նաև տեղայնացման որոշ ձգտում:

4. Վիպական քանահյուսուկության զրանցումների մեջ կան նաև
նորություններ և զեղարկություններ հաջող տարբերակներ: Գրաված են
նաև մի քանի հեքիաթներ իրանական վեպի մոտիվներով՝ , , Զալ Օղլի
Ռսասմ, , , , Բուռզի, , , , Խեթնեկ, , , և այլն:

5. Ժողովրդագիտական ռա պատմա-մշակութային առանձնահատուկ
արժեք է ներկայացնում Անանի ավագանի երգային-պարերգային քանա-
հյուսուկունը, որից զրանցված է շուրջ 100 երգ, պարերգ՝ բնագիր
խոսքով և մեղեդիով:

6. Տեղավայրի քանահյուսուկունը հարուստ է նաև քանաձևային
փոքր ժանրերով /առած-ասացվածք, հանելուկ, օրհնանք, անեծք, աղոթք/
որոնք դարձյալ ծագումնաբանորեն խոր հնուկունից են զալիս և
կենցաղավարում են առ այսօր:

7. Գրաված նյութերի լեզուն Մշո, Ալաշկերտի, Բայազետի,
Սալմաստի բարբառներն ու խոսվածքն են:

8. Գրանցված են նաև որոշ ազգագրական տվյալներ ու տեղե-
կություններ, որոնք զաղափար են տալիս տեղի ազգաբնակչության
հոգեվոր և նյութական մշակույթի մասին:

Վ.Գ. ՍԱԼԱՆՅԱՆ

ՆՇԱՄԱՆՆԵՐ ՍՐԵՎԵՐՏԱՀԱՅ ԺՈՂՈՎԴԱԿԱՆ ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅԱՆ

1. Պատմական Հայաստանի արևմտահայ հատվածի / Փոքր Հայք/
բնակիչները 19-րդ դ. վերջին և 20-րդ դ. սկզբին բռնություններ տեղա-
հանվելով իրենց բնօրրանից, սփռվել են աշխարհով մեկ:

Հայաստանում խորհրդային կարգերի հաստատվելուց և հատկապես
հայրենական մեծ պատերազմից հետո, նրանց մի մասը ներգաղթել է
հայրենիք:

Հասարակական կեցույթյան նոր պայմաններում աստիճանաբար փոխվում են նրանց հասարակակամ գիտակցության ձևերը, նիստն ու կացը, սովորույթները, խոսվածքն ու ավանդական բանահյուսու-թյունը:

2. Անվերադարձ կորստից փրկելու նպատակով, վերջին տասնամյակում /պաշտոնապես՝ վերջին երեք տարում/, զրի ենք առել պատմա-ազգագրական բնույթի նյութեր՝ Մուսալեռից, Արաբկիրից, Մարաշից, Կեսարիայից, Էվերեկից, Խարբերդից, Նրզնկայից, Աեքաստի-յից, Դիարբեքրից, Ադաբազարից, Պոլսից և այլ վայրերից գաղթած հայերից:

Նյութերը զրի են առնված Նրևանում ու շրջակա թաղամասե-րում/Շահումյան, Ջեյթուն, Արաբկիր, Թոխմախ-գյուլ/, ինչպես նաև Էջմիածնում, Հոկտեմբերյանում և այլ վայրերում բնակվող մեծա-հասակ հայրենադարձներից:

3. Բանահյուսական նյութերը զրանցված են բարբառագիտական սկզբունքներով, որոշ մեղեդիներ նոտագրված են:

4. Հավաքած նյութերի մեջ կան վիպական ու քնարակա ընդ-թի ստեղծագործություններ: Հրաշապատում և իրապատում հեքիաթնե-րում գովերգվում են խելքը, արհեստը, ուսումը և մարդկային առաքինությունները:

5. Հայրենադարձներն ու նեն ինքնատիպ, պատկերավոր ու խորիմաստ առած-ասացվածքներ, օրհնանքներ ու հանելուկներ, որոնք գաղափար են տալիս նրանց ապրած երկրների բնական, աշխարհագրա-կան միջավայրի, կենցաղի ու սովորույթյունների մասին:

6. Հայրենադարձների հոգևոր մշակույթն իր բազմազանու-թյամբ ու ինքնատիպությամբ համահնչյուն է հայ ժողովրդի արև-մտահայ հառվածի պատմական մակատառին:

Ա.Ա.ՂԱԶԻՅԱՆ

ԶԱՌԱՄՅԱՆ ՄԵԾԱՀԱՄԱԿՆԵՐԻ, ԿԱՄԱՎՈՐ ՄԱՀՎԱՆ, ՍՈՎՈՐՈՒՅԹԻ
ՎԵՐԱՊՐՈՒԿՆԵՐԸ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՎԵՐԱԽՄԱՍՏԱՎՈՐՈՒՄԸ ԸՍՏ ՀԱՅ
ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ

Հայ ժողովրդական բանահյուսու-թյունը բավականապես տվյալներ է ընձեռում զառամյալ մեծահասակների, կամավոր մահվան, սովոր-